Інформаційно-методичні матеріали
щодо недопущення виникнення конфлікту інтересів та порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» в чистині що стосується спільної роботи близьких осіб

Інформаційно-методичні матеріали розроблено на основі:

Закону України від 14.10.2014 № 1700-VII «Про запобігання корупції» (далі-Закон)(доступ за посиланням: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text);

Положення про організацію системи роботи з питань запобігання та виявлення корупції в МОУ, ЗСУ та ДССТ, затвердженого наказом Міноборони 05.02.2024 № 81 (в редакції наказу Міноборони від 20.11.2024 № 767) (доступ за посиланням: https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/polozhennya-pro-organizacziyu-sistemi-roboti-z-pitan-zapobigannya-ta-viyavlennya-korupcziyi-v-mou-zsu-ta-dsst-1) (далі – Положення про антикорупційну систему Міноборони);

Положення про організацію антикорупційної діяльності у Національному університеті оборони України, затвердженого наказом начальника університету від 31.07.2024 № 194/нагд (доступ за посиланням: https://nuou.org.ua/assets/documents/zk-002-24-08.pdf) (далі – Положення про антикорупційну діяльність у НУОУ).

Методичних рекомендації Національного агентства з питань запобігання корупції щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції. (повний доступ за посиланням: https://wiki.nazk.gov.ua)

1. ОСОБИ, НА ЯКИХ ПОШИРЮЮТЬСЯ ВИМОГИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ:

Військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби, курсантів вищих військових навчальних закладів, курсантів вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі військові інститути, курсантів факультетів, кафедр та відділень військової підготовки, особовий склад штатних військово-лікарських комісій.

Військовою посадовою особою є військовослужбовець, який обіймає штатну посаду, пов’язану з виконанням **організаційно-розпорядчих** чи **адміністративно-господарських обов'язків**, або спеціально уповноважений на це згідно із законодавством.

2. КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ ТА ЙОГО СКЛАДОВІ:

Потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що

може вплинути на об’єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об’єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв’язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

3. ВІДМІННІСТЬ МІЖ ПОТЕНЦІЙНИМ ТА РЕАЛЬНИМ КОНФЛІКТОМ ІНТЕРЕСІВ:

Так, при потенційному конфлікті інтересів у особи наявний приватний інтерес у сфері, в якій вона виконує свої службові/представницькі повноваження. Така ситуація надалі впливатиме на об’єктивність особи під час реалізації повноважень.

При реальному конфлікті інтересів особа реалізує (повинна реалізувати) свої повноваження з питання, у якому у неї наявний приватний інтерес. Це викликає суперечність між повноваженнями і приватним інтересом, яка впливає на об’єктивність вчинення дій чи прийняття рішень.

4. КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ ПРИ СПІЛЬНІЙ РОБОТІ БЛИЗЬКИХ ОСІБ:

Часто питання конфлікту інтересів виникає в ситуаціях, коли близькі особи працюють в одному державному органі, державному (комунальному) підприємстві (установі, організації).

Питання наявності / відсутності конфлікту інтересів у таких ситуаціях залежить від таких обставин, як:

- належність особи до суб'єктів, на яких поширюються вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 Закону);
- наявності в особи повноважень дискреційного характеру, які можуть бути реалізовані щодо близької особи.

Конфлікт інтересів у особи буде наявний, якщо вона належить до суб'єктів, зазначених у п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 Закону, та якщо вона наділена службовими повноваженнями саме дискреційного характеру, які можуть бути реалізовані щодо близької особи. За відсутності таких повноважень конфлікт інтересів не виникає.

Приклад 1. Мати обіймає посаду управління фінансового забезпечення установи. В один із відділів зазначеного управління на посаду призначено її дочку. Враховуючи наявність між ними відносин прямого підпорядкування, у матері як керівника управління фінансового забезпечення установи наявний потенційний конфлікт інтересів;

Приклад 2.Батька призначено на посаду керівника державного органу. Водночас його син працює на посаді в юридичному управлінні зазначеного органу. Безпосереднім керівником сина є керівник юридичного управління.

Відносини прямого підпорядкування існують не тільки між працівником та його безпосереднім керівником, а також між працівником та будь-яким його керівником, який має повноваження вирішувати питання (брати участь у вирішенні) щодо прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням.

Керівник державного органу наділений повноваженнями приймати рішення розпорядчого характеру стосовно всіх працівників органу.

Таким чином, ураховуючи, що близька особа (син) перебуває у прямому підпорядкуванні керівника державного органу (батька), в останнього наявний потенційний конфлікт інтересів;

Приклад 3. Близькі особи працюють у одному чи різних структурних підрозділах, між ними відсутнє пряме підпорядкування, водночас у однієї з них наявні службові повноваження дискреційного характеру, які можуть бути реалізовані щодо іншої близької особи.

У цьому випадку в особи, яка наділена такими повноваженнями, існує потенційний конфлікт інтересів, за умови, що вона належить до суб'єктів, на яких поширюються вимоги ст. 28 Закону.

Наприклад, у державному органі працюють близькі особи, одна з яких обіймає посаду керівника відділу внутрішнього контролю, а інша – керівник управління по роботі з персоналом.

До повноважень керівника відділу внутрішнього контролю належать, зокрема: здійснення контролю за дотриманням працівниками правил етичної поведінки,

декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру, проведення перевірок на доброчесність та моніторингу способу їх життя.
Вказані повноваження реалізуються також щодо керівника управління по роботі з персоналом, а тому в керівника відділу внутрішнього контролю буде наявний потенційний конфлікт інтересів.

5. ОБОВ'ЯЗКИ У ЗВ'ЯЗКУ З НАЯВНІСТЮ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

Особа у якої виник конфлікт інтересів зобов'язана повідомитипро реальний/потенційний конфлікт інтересів у письмовій формі з реєстрацією відповідно до існуючої системи діловодства. Письмове повідомлення, по-перше, буде документальним підтвердженням того, що особа дійсно повідомила про наявність конфлікту інтересів, а по-друге – дасть можливість безпосередньому керівнику детально проаналізувати ситуацію та визначитися із оптимальним способом врегулювання конфлікту інтересів.

6. ОБМЕЖЕННЯ СПІЛЬНОЇ РОБОТИ БЛИЗЬКИХ ОСІБ

Особи, зазначені в п. 1. ч. 1 ст. 3 Закону, не можуть:
- **мати у прямому підпорядкування близьких їм осіб;**
- **бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам (ч. 1 ст. 27 Закону).**

Пряме підпорядкування – це відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, в тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням.

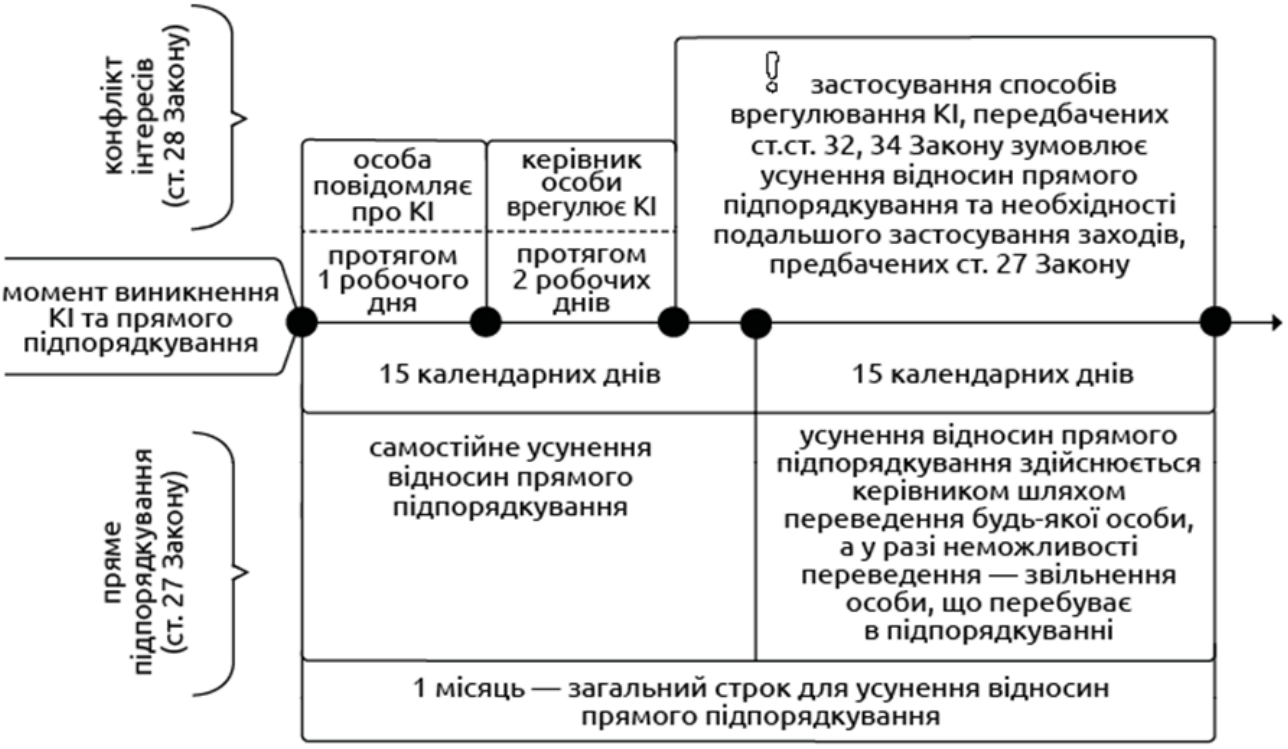
Близькі особи – члени сім'ї суб'єкта, зазначеного у ч. 1 ст. 3 Закону, а також чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка,

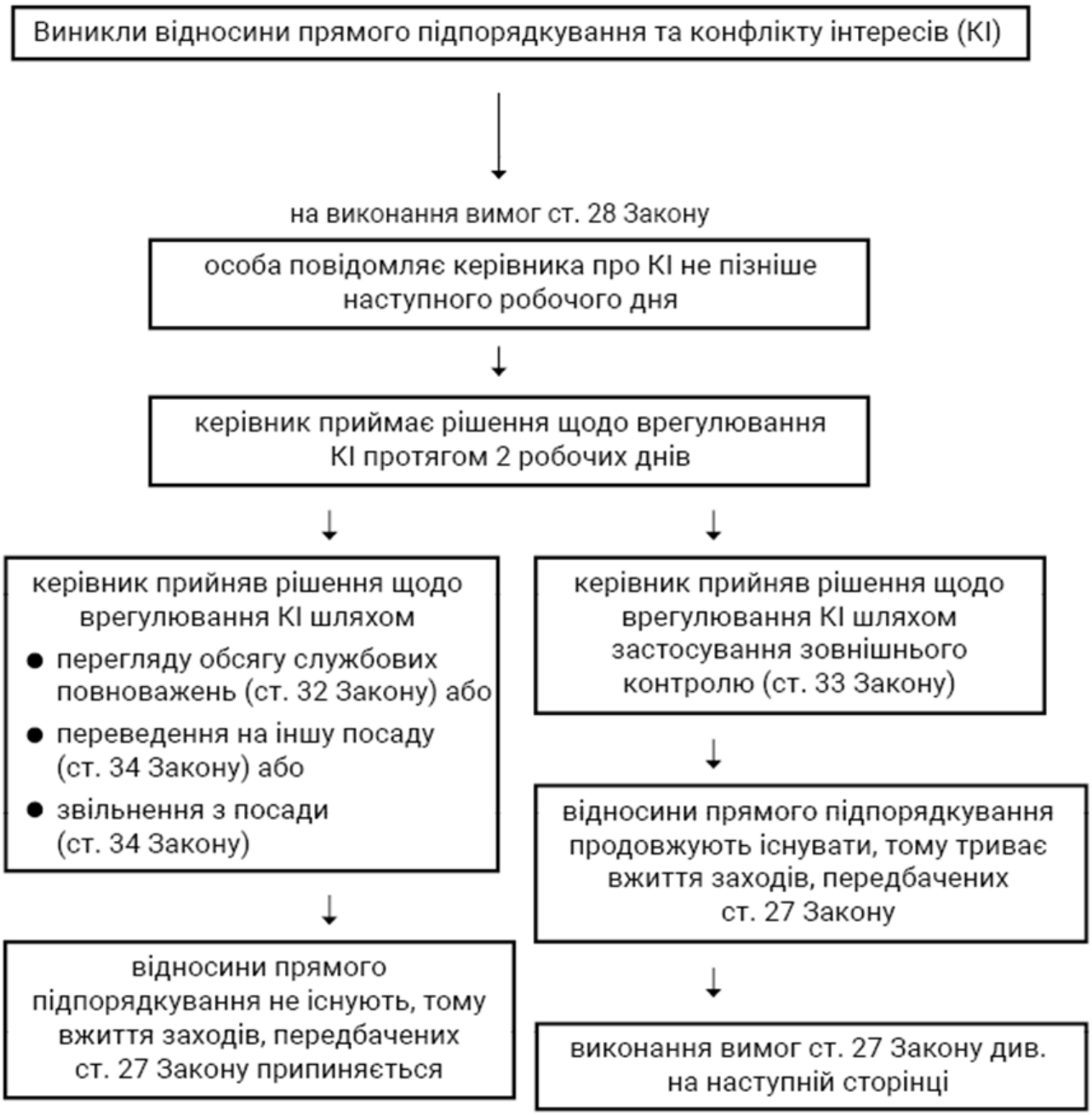
рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб'єкта.

На осіб, зазначених у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону, поширюються обмеження спільної роботи близьких осіб. Крім того, робота у підпорядкуванні близької особи є обставиною, за якої виникає потенційний конфлікт інтересів.

У вказаній ситуації особа, в підпорядкуванні якої працює близька особа, зобов'язана одночасно дотримуватись вимог ст. 27 Закону щодо вжиття заходів з усунення обставин прямого підпорядкування та вимог ст. 28 Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

При цьому слід враховувати, що час для виконання вимог ст. 28 Закону є більш обмеженим (повідомлення про конфлікт інтересів здійснюється не пізніше наступного робочого дня з моменту виявлення, а врегулювання конфлікту інтересів – протягом 2-х робочих днів з дня отримання повідомлення), ніж час для усунення обставин прямого підпорядкування близьких осіб (до 1 місяця з моменту виникнення обставин).

Виникли відносини прямого підпорядкування та конфлікту інтересів (КІ)
на виконання вимог ст. 28 Закону
особа повідомляє керівника про КІ не пізніше наступного робочого дня
керівник приймає рішення щодо врегулювання КІ протягом 2 робочих днів
керівник прийняв рішення щодо врегулювання КІ шляхом
перегляду обсягу службових повноважень (ст. 32 Закону) або
переведення на іншу посаду (ст. 34 Закону) або
звільнення з посади (ст. 34 Закону)
відносини прямого підпорядкування не існують, тому вжиття заходів, передбачених ст. 27 Закону припиняється
керівник прийняв рішення щодо врегулювання КІ шляхом застосування зовнішнього контролю (ст. 33 Закону)
відносини прямого підпорядкування продовжують існувати, тому триває вжиття заходів, передбачених ст. 27 Закону
виконання вимог ст. 27 Закону див. на наступній сторінці

Важливо!

Про особливості спільної служби (роботи) близьких осіб в Національному університеті оборони України дивись Наказ 420нод від 31.07.2024 (в редакції наказу 545/нод від 24.09.2026)_Порядок запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень і заборон щодо запобігання корупції